

Ján Bahna – Vladimír Šimkovič
**OBNOVA HISTORICKÝCH OBJEKTOV
 UNIVERZITNEJ KNIŽNICE V BRATISLAVE**

Ján Bahna – Vladimír Šimkovič
**RESTORATION OF HISTORICAL PREMISES
 OF THE UNIVERSITY LIBRARY IN BRATISLAVA**

ZÁKLADNÉ ÚDAJE**Názov stavby:**

Multifunkčné kultúrne a knižničné centrum
 Obnova a revitalizácia historických budov Univerzitetnej
 knižnice v Bratislave

Miesto stavby:

Michalská 1, Ventúrska 11, 13, Klariská 3, 5 Bratislava

Investor:

Univerzitná knižnica Bratislava, Michalská 1,
 814 17 Bratislava

Projektant:

AA ateliér architektúry
 doc. akad. arch. Ing. arch. J. Bahna,
 Ing. arch. V. Šimkovič, Ing. I. Galanda,
 Ing. S. Komár, Ing. arch. V. Ižáková,
 Ing. R. Moravčík

Autori:

doc. akad. arch. Ing. arch. J. Bahna,
 Ing. arch. V. Šimkovič, PhD.

Projekt:

2001–2005

Realizácia:

2002–2005

Dodávateľ:

HORNEX, a.s.

Počet uchovávaných kníh:

asi 2,4 mil.

Počet čitateľských miest:

500

Úžitková plocha:

21 000 m²

Obstavaný priestor:

110 000 m³

Je pozoruhodné, ako tesne sú späté dejiny vrcholnej verejnej inštitúcie, akou Univerzitná knižnica v Bratislave nesporne je, s politickým vývojom štátu, čo svedčí o jej trvalom spoločenskom význame v národnej kultúre.

Po prvom „prevrate“ (1918) – vzniku Československej republiky, bola založená v roku 1919 Univerzitná knižnica, ktorá pri svojom vzniku prebrala,

BASIC DATA**Construction name:**

Multifunctional Cultural and Library Centre
 Restoration and Revitalisation of Historical
 Premises of the University Library in Bratislava

Construction site location:

Michalská 1, Ventúrska 11, 13, Klariská 3, 5 Bratislava

Investor:

University Library Bratislava, Michalská 1,
 814 17 Bratislava

Designer:

AA ateliér architektúry
 Doc. Akad. Arch. Ing. Arch. J. Bahna,
 Doc. Ing. Arch. V. Šimkovič, PhD. Ing. I. Galanda,
 Ing. S. Komár, Ing. Arch. V. Ižáková,
 Ing. R. Moravčík

Authors:

Doc. Akad. Arch. Ing. Arch. J. Bahna,
 Doc. Ing. Arch. V. Šimkovič, PhD.

Project:

2001–2005

Realisation:

2002–2005

Supplier:

HORNEX, a.s.

Number of stored books:

app. 2.4 mil.

Number of place for readers:

500

Usable capacity:

21,000 sq. m.

Area circled by the construction:

110,000 m³

It is remarkable how close the history of a top public institution, which the University Library in Bratislava undoubtedly is, can be linked with the political development of the state, which may serve as proof of its permanent social importance for the national culture.

After the first “overturn” (1918) – establishment of the Czechoslovak Republic, the University Library

okrem iných knižných zbierok, aj knižnicu Alžbětínskej univerzity. Bola umiestnená do pôvodného objektu univerzity v kláštore klarisiek na Klariskej ulici 3 a 5 provízorne na jeden rok, ale zostala tu dodnes. Počas tohto obdobia sa z malej knižnice rozrástla na význačnú inštitúciu, avšak nedostatok priestorov spôsobil, že sa celá budova, vrátane chodieb, zaplnila kancelármi a skladmi kníh.

Po druhom „prevrate“ (1948) sa po vzore Sovietskeho zväzu uvažovalo s novostavbou ako dôstojným stánkom význačnej štátnej inštitúcie socialistického kultúrneho života, ale výstavba priemyslu bola naliehavšia. Návrh novostavby vedeckej knižnice, na ktorej už pracoval prof. E. Belluš so študentmi Vysokej školy technickej, sa odsunul do budúcnosti a siahlo sa k ďalšiemu provizóriu – knižnici bol pridelený palác bývalého uhorského snemu na Michalskej ulici 1.

Rekonštrukciu pre účely knižnice (Palác uhorskej komory – Michalská ulica 1) projektoval Stavoprojekt Bratislava a bola ukončená v roku 1956. Bola navrhovaná na základe, v tom čase prevládajúceho, ale už zastaralého chápania trojčlennej (výpožičnej) knižnice s oddelenými skladmi kníh a systémom samostatných študovní, i keď sa vo svete už začínali rozvíjať modulárne (otvorené) knižnice. Úprava sa zachovala dodnes – v uličnej časti sa na 1. poschodí vytvorila vybúraním pôvodných nosných múrov veľká študovňa s nástennými freskami s motívami z výrobného procesu (o tomto priestore sa mnohí návštevníci mylne domnievali, že bol pôvodným rokovacím miestom uhorského snemu), na 2. poschodí boli vytvorené hlavné knižné sklady s výhľadom na mesto a v horných podlažiach administratívne prevádzky. Do nádvorja priestorov snemu sa postavil továrenský komín z kotolne na uhlie v suteréne. Zachované biele okná z 19. storočia boli vybúrané a nahradené drevenými hnedými, ktoré sú napojené na ponechané vnútorné biele okenice a lištovanie, odrezané v spodnej časti kvôli vedeniu ústredného kúrenia.

S Klariseom sa rátalo ako so skladovým priestorom pre prevádzky na Michalskej ulici. Keďže sa objekt plný kníh nachádzal v zlom stave, dochádzalo k ich znehodnocovaniu a súčasne kapacity skladov na Michalskej ulici sa pomerne rýchlo zaplnili. V tejto situácii sa znovu zvažovala alternatíva novostavby, ale nakoniec bolo už v roku 1955 rozhodnuté o rekonštrukcii Klarisea. Uskutočnila sa komplikovanými provízornými presunmi kníh v rámci budovy, umiestnením kníh v kostole a na Michalskej ulici 1, i v sklade v Trnave, pretože sa nepodarilo v Bratislave nájsť priestor na ich uskladnenie. V časti objektu kláštora klarisiek sa umiestnila Slovenská pedagogická knižnica, ako aj skladové a technické prevádzky Univerzitnej knižnice zhru-

was established in 1919, which, during the time of its establishment took over, apart from other book collections, also the library of the Elizabethan University. It was temporarily for the period of one year located in the original premises of the university in the Poor Clares Convent at Klariská Street 3 and 5; however, it remained here up until today. During this period, the small library proved to become an important institution, however, the lack of space resulted in the entire building, including its halls, being filled by offices and stored books.

After the second “overturn” (1948) it was considered to follow the example of the Soviet Union and build a new building, which would be the noble home of an important state institution of the socialist cultural life, however, industry development and other construction was more urgent. The project of the new building of a research library, already worked on by Prof. E. Belluš, together with students of the Technical University, was put aside for the future and another temporary solution was introduced - the Palace of the former Hungarian Chamber on Michalská Street 1 was attached to the library.

The reconstruction for the purpose of a library (Palace of the Hungarian Chamber – Michalská Street 1) was designed by Stavoprojekt Bratislava and the reconstruction itself was finished in 1956. The prevailing design at the time, however already obsolete, a type of a three-part (lending) library with separated storage of books and a system of individual study rooms, even though worldwide the concept of modular (open) libraries was already starting to develop. The style remained the same until today – in the street part on the first floor a huge study room with wall frescos, inspired by the production process motives, was created by demolition of the original bearing walls (many visitors presumed by mistake that this room was the original place of sessions of the Hungarian Diet). On the second floor were the main library stacks with a view over the city and administrative operation premises were located on the upper floors. In the courtyard of the assembly premises an industrial chimney was built from the basement coal boiler room. White windows sustained from the 19th century were demolished and replaced by wooden brown windows, attached to the original internal white window shutters, deep beads were cut in the lower part due to central heating piping.

Klariseum was considered to serve as stacks for the operations on Michalská Street. As the building full of books was in a very bad shape the books gradually deteriorated, at the same time the capacity of storage at Michalská Street was quickly consumed. In this situation the alternative of a new building was considered again, however, the decision for the reconstruction of Klariseum was made in 1955. Due to

ba v stave, v akom existovali dodnes. Rekonštrukcia zasiahla (na tú dobu pomerne citlivo) – celý objekt, ale uzatvorila vchod do kláštora. Realizovali sa cementové kamenné šambrány otvorov do kláštorného nádvorja, ktoré sa prestalo využívať a pod.

Priestorový problém sa ale znova úplne nedoriešil, a preto bolo rozhodnuté (namiesto alternatívy novostavby) o pridelení ďalšieho susedného obytného objektu – Ventúrska ulica 11 (Palác Leopolda de Pauliho) ku komplexu knižnice. Po vystaňovaní bytov sa pristúpilo k rekonštrukcii v roku 1960.

Rekonštrukcia tohto posledného objektu bola najrozsiahlejšia a najviac zasiahla zachovanú stavebnú štruktúru. Prebiehala počas celých 60. rokov a z objektu ponechala prakticky len fasády. Vytvorila sa dnešná podoba knižnice s čitateľskými priestormi na prízemí a prvom poschodí a skladmi na vyšších poschodiach. Vybúralo sa celé jedno krídlo budovy a nahradilo sa železobetónovou skeletovou konštrukciou, opláštenou pôvodnou fasádou, ďalej sa vytvorilo nové betónové podkrovie pre skladové účely, vybúralo sa pôvodné barokové schodište v uličnom krídle. Z dvoch honosných vstupov do oboch palácov sa vybral tretí, ktorý sa stal hlavným vstupom do knižnice. Reprezentačný vstup do Paláca uhorskej komory sa pre verejnosť uzavrel a stal sa parkoviskom služobných áut. Vstup do de Pauliho paláca bol sklodom a uzavretý bol tak, že o ňom málokto vedel. Väčšina priečných múrov bola vybúraná a pôvodná palácová dispozícia sa stala nečitateľnou. V Lisztovej záhrade bol asanovaný pôvodný objekt do Klariskej ulice a na jeho miesto bola postavená moderná novostavba skladov kníh s malými svetlými výškami, ale s príliš veľkými oknami a s nosnosťou, ktorá neumožňuje neskoršie osadenie kompaktných regálov bez väčších stavebných úprav. Stropy v objekte boli vybúrané a nahradené keramickými. Do objektu bol inštalovaný mechanický dopravník kníh ako technický unikát. Mal mať 3 vetvy, z ktorých jedna mala prechádzať pod Klariskou ulicou do Klarisea. Spreádzkovaná však bola len jedna vetva. Na prvom poschodí sa vytvorila charakteristická vnútorná ulica s rampou, vyrovnávajúcou výškový rozdiel medzi oboma objektmi. Objekty boli dotvorené interiérmi a umeleckými dielami tej doby – ako vstavanými (vitráže), tak aj prenosnými (obrazy, grafiky a pod.) už abstraktnejšieho ladenia, ako tomu bolo pri rekonštrukcii Paláca uhorskej komory.

Celá rekonštrukcia bola charakteristická ťažkopádnosťou použitých prostriedkov s vysokou mierou deštrukcií a značným popretím vnútornej logiky pôvodných objektov. Viedla k hrubým zásahom veľkého rozsahu, ktoré ju paradoxne umožnili neskôr efektívnejšie využiť. Vtedy sa definoval základný priestorový rámec historicky nesúvisiacich

the reconstruction, complicated temporary transfers of books in one building took place. Books were located in the church and the building on Michalská Street 1 as well as in stack premises at Trnava since the search for storage of books in Bratislava was not successful. In one part of the building of Poor Clares Convent, the Slovak Pedagogic Library was located together with storage and technical operation of the University Library, roughly the same situation remained until today. The reconstruction had an (for that period of time relatively sensitive) impact on the entire building. It closed the entrance to the monastery and cement stone ornamentation on windows to the monastery courtyard ceased to be used.

However, the problem with the lack of space was repeatedly unresolved, therefore the decision was made (replacing the alternative of a new building) to attach the next neighboring housing complex – Ventúrska Street 11 (Leopold de Pauli Palace) to the existing library. After the flats were made vacant, the reconstruction began in 1960. The reconstruction of this last building was the most extensive, it had the biggest impact on the original structure and actually took place during the entire 60s and essentially left the facades of the building. The current style of the library was created, with reading premises on both the ground and the first floor and the stacks premises on upper floors. One entire wing of the building was demolished and replaced by an iron-concrete skeleton construction, covered by the original facade. A new concrete attic was created for stacks purposes and the original baroque staircase in the street wing was demolished. From two main entrances to both palaces a third was chosen which became the main entrance to the library. The representative entry to the Palace of the Hungarian Chamber was closed to the public and became the parking place for library service cars. The entry to the De Pauli Palace was a storage house and closed in such a way that only a few people knew about it. The majority of transverse walls were knocked down and the original palace layout became unrecognizable. In the Liszt's Garden, the original building, facing Klariská Street was demolished and in its place a new modern stacks house for books was built with small and bright lights, large windows and shelving with a larger weight-carrying capacity, rendering obsolete earlier equipped compact shelves without significant construction amendments. The ceilings in the building were demolished and replaced with ceramic ceilings. A mechanical book transporter was installed in the building making it technically unique. It should have had three branches, one of which should have passed beneath Klariská Street into Klariseum, only one was put into operation. On the first floor, a characteristic inner street was created with a ramp, settling the height difference between

objektov, zlúčených do jedného prevádzkového celku. Súviselo to s vtedajšou predstavou prestavby historického jadra mesta, v ktorom mal byť každý blok využitý jednou veľkou štátnou inštitúciou.

Celý komplex mal byť funkčný 30–40 rokov a mal predpokladanú kapacitu 1,6 mil. kníh.

Po treťom „nežnom“ prevrate (1989) fungovala knižnica prakticky v stave, v akom ju zanechali dovtedajšie rekonštrukcie, pretože sa vykonávali len nevyhnutné opravy, potrebné pre jej prevádzku. Zastaralo hlavne technické vybavenie objektu, vrátane ústredného kúrenia. Knihy sa ďalej hromadili a bolo na ne využité prakticky každé voľné miesto vo vyšších podlažiach. Regály sa zvyšovali a zhusťovali, až zaberali väčšinu nadzemných podlaží cenných palácových priestorov, ale i tak bolo potrebné dať do prevádzky odľahčovacie sklady mimo areálu knižnice. Po zmenených spoločenských pomeroch a po nástupe digitálnych technológií sa knižnica stala skostnatým anachronizmom. Koncept knižnice, založenej na výpožičkách a oddelených študovniach sa dávno stala prežitkom a rozpor s rýchlym vývojom vo svete bol evidentný. Vnútorne zariadenie si až do začatia rekonštrukcie zachovalo charakteristický socialistický výraz, ktorý je nostalgickým dokladom tejto etapy vývoja. Komplex bol vo svojej dobe ideologickou vzorovou ukážkou starostlivosti o pracujúcich, ale súčasne bol aj v rámci vtedajších daností snahou o čo najlepšie technické a umelecké riešenie.

Univerzitná knižnica v Bratislave sa postupne vyvinula v jednu z najvýznamnejších a najnavštevovanejších knižníc na Slovensku so stále sa rozširujúcou ponukou informačných služieb, vrátane medzinárodných (OSN, UNESCO) a v poslednej dobe i digitálnych. Rozpor medzi nutnosťou funkčnej zmeny a už nevyhovujúcim priestorovým riešením narastal do takej miery, že bolo potrebné znovu sa zaoberať rekonštrukciou celého areálu.

Projekt **„Multifunkčné kultúrne a knižničné centrum“** (ďalej len MKKC) mal preto za cieľ adaptovať organizmus Univerzitnej knižnice v Bratislave už na úplne nové spoločenské a informačné podmienky, než v akých fungovala doteraz. Rozhodujúce sú základné stavebné ciele rekonštrukcie:

- v rámci možností obnoviť pôvodné priestorové charakteristiky pamiatkových objektov (hlavné vstupy, nádvoria, zrušenie skladov v reprezentačných podlažiach palácov v prospech voľného výberu kníh a pod.),

- „otvoriť“ knižnicu používateľom, t.j. podstatne rozšíriť voľný výber kníh a prezenčné štúdium v priestoroch knižnice namiesto (popri) požičovaní kníh z uzavretých skladov, vytvoriť rôznorodé študijné prostredia podľa záujmov návštevníkov, pri

the two buildings. The buildings interior was trimmed with artwork of the time, both built-in (stain glass windows) and transferable (paintings, graphic works, etc.) abstract style work.

The entire reconstruction was characterized by difficult to use materials and much demolition as well as significant ignorance of the inside logic of the original buildings. It led to difficulty of construction to a great extent, which paradoxically enabled its more effective usage later on. At this point in time, the basic space framework of the buildings, having no historical linkage, was defined and they were joined into one operation unit. This had to do with the current view of reconstruction of the historical core of the city, in which each section should be used by a large state institution.

The entire complex should have been functional for a period of 30–40 years and its presumed capacity was 1.6 million books.

After the third “gentle” overturn (1989) the library operated practically in the state, in which it was left by the previous reconstructions, only necessary repairs needed for its operation were executed. The technical equipment was especially old, including the central heating. Books kept piling up and practically every free space on upper floors was used for their storage. The shelves grew in height and their density increased up to the point when it consumed most of the upper floors valuable space. However, even in this situation it was necessary to introduce the operation of stacks outside the library premises. After the change of the social situation and upon the introduction of digital technologies, the library was truly archaic. The concept of the library, based on lending and separate study rooms, became obsolete and the gap between it and worldwide development became evident. Up to the beginning of the reconstruction, the interior equipment kept its characteristic socialist style, which is a nostalgic witness of this development stage. In its time the complex was an ideological example of the care of the workers, at the same time in the framework of possibilities, its re-constructors tried to find the best technical and artistic solution.

The University Library in Bratislava gradually became one of the most important and most visited libraries in Slovakia with a gradually increasing offering of information services, including international services (UN, UNESCO) and recently also digital services. The discrepancy between the necessity of functional change and the already unsuitable solution of premises grew to be so important that it became again necessary to consider the reconstruction of the entire site.

The aim of the project **“Multifunctional Cultural and Library Centre”** (hereinafter only referred to as MCLC Project) was therefore to adapt the organism

ponechaní jej vedeckého zamerania ju sprístupniť aj pre širokú laickú verejnosť i rozšírením návštevných hodín do večera a cez víkendy,

- výrazne podporiť elektronizáciu a digitalizáciu v celom fungovaní knižnice, či už vo vlastnej prevádzke, ako aj v čitateľských priestoroch (vyhľadávanie, objednávanie a vracanie kníh, vybavenie väčšiny študijných miest sieťovými prípojkami

- vytvoriť rôznorodosť funkcií a využitia komplexu do takej miery, že už nebude monofunkčnou knižnicou, ale viacfunkčnou verejnou budovou a živou súčasťou mesta, čomu zodpovedá aj širšie chápaný názov stavby,

- modernizovať celú technickú infraštruktúru budovy vrátane klimatizácie, nových rozvodov slaboprúdu a počítačových sietí, poplachového systému narušenia budovy a pod.

V rámci komplexu sa rozmiestnili základné funkcie do týchto priestorových celkov:

Klariseum (Klariská ulica 3, 5) ako študijný archív – relatívne samostatná prezenčná knižnica najvzácnejších historických a slovacikálnych fondov. Sú tu medzinárodné informačné strediská UNESCO, OSN a NATO. Prevažná časť historických knižničných fondov bude voľne prístupná, pričom najcennejšie z nich budú k dispozícii v podobe digitálnych kópií, vo výstavných priestoroch a trezorových vitrínach. Používateľom tu je na prezenčné štúdium voľne prístupných asi 100 tisíc knižničných jednotiek, ďalšie sú v uzavretých knižničných skladoch. Špecializované študijné priestory slovacikálnej literatúry umožnia aj čiastočný voľný výber, avšak bez možnosti absenčnej výpožičky archívnych povinných výtlačkov. Okrem toho sa tu budú nachádzať servisné a vstupné priestory (prednášková sála, bufet).

Stavebné úpravy sú menšieho charakteru – sústreďujú sa na celkovú pamiatkovú obnovu a modernizáciu objektu pri ponechaní jeho dispozičných a hmotových charakteristík. Je to hlavne otvorenie pôvodného vstupu, skultivovanie nádvorja, zasklenie otvorených arkád, úprava prízemja na vstupné a spoločenské priestory a využitie oboch poschodí na skladovacie, študijné a pracovné funkcie.

Palác uhorskej komory (uhorského snemu – Michalská ulica 1, Ventúrska ulica 13) ako vedecká knižnica – sústava menších špecializovaných študovní s voľným výberom a vysokým štandardom individuálneho štúdia. Knižnica má vo svojich zbierkach okrem kníh a časopisov i rôzne iné fondy, ktoré je možné sprístupniť, ale sú tu zriadené aj národné informačné, študijné a kultúrne strediská a pod. Vo vyšších podlažiach sa nachádzajú hlavné administratívne prevádzky vrátane výpočtového strediska. Unikátny zachovaný drevený krov sa nevyužíva.

of the University Library in Bratislava to the already new social and information conditions. The basic construction goals of the reconstruction became decisive:

- in the framework of the possibilities to renew the original characteristics of premises of the historical buildings (main entrances, courtyards, abolishment of stacks in closed spaces for the benefit of open access of books, etc.),

- “to open” the library for its users, which means to substantially extend the open access of books, attendance study in the library premises instead of lending books from closed stacks, to create various study environments according to the interests of the visitors while sustaining its scientific focus to make it accessible for the wide public, also prolonging the open hours until the evening and during weekends,

- to substantially promote electronization digitization of the entire operation of the library, whether in its own operation or in the reading premises (search, ordering and returning of books, equipment of the majority of study places with network access, etc.),

- to create a variety of functions and utilization of the complex to such an extent that it will no longer be a mono-functional library, but a multifunctional public building and a vivid part of the city which will correspond with the broadly perceived name of the building,

- to modernize the entire technical infrastructure of the building, including the air-conditioning, new distribution of low-voltage and computer networks, security systems, etc.

In the framework of the complex, the basic functions were distributed in the following units of premises:

Clariseum (Klariská Street 3, 5) as a study archive – relatively independent library of the most precious preserved historical and Slovakia-related collections. There are the international UN, UNESCO and NATO information centers here. The frequented part of the historical library collection will be freely accessible whereby the most valuable stacks will be at disposal in the form of digital copies, in exhibition premises and safe displays. There are approximately 100 thousand library units here available for study, other units are in closed stacks. The specialized study premises of the Slovakia-related literature will also enable a partial open access, however without the possibility of lending the archive reserve copies. Apart from it the service and entrance premises will be located here (lecture room, buffet).

The construction works here are less extensive – they focus on the global historical renewal and modernization of the complex while sustaining its layout and material characteristics. It is mainly the opening of the original entrance, cultivation of

Stavebne sa palác taktiež ponecháva vo svojich dnešných dispozičných a priestorových charakteristikách – ide viac o pamiatkovú obnovu objektu a modernizáciu inžinierskych sietí. Otvára sa impozantný pôvodný hlavný vstup do objektu (ako spoločný pre určité študovne a ako zamestnanecký vstup). Na prízemí sa umiestňujú študovne so svojím zázemím a výstavná sieň. Na prvom poschodí sa opticky znižuje priestor veľkej študovne, aby pripomínal pôvodné priestorové členenie so zvýraznením strednej reprezentačnej miestnosti. V priestore hlavnej vnútornej komunikácie sa navrhuje inštalácia histórie objektu vrátane konania uhorských snemov, ako aj histórie samotnej Univerzitetnej knižnice. V ostatných nadzemných podlažiach sa odstraňujú skladovacie priestory a menia sa na čitateľské miesta s cieľom vytvoriť menšie špecializované študovne zamerané na vybrané fondy. Vo vyšších podlažiach sa nachádzajú hlavné zamestnanecké priestory vrátane riaditeľstva a výpočtového strediska.

Palác Leopolda de Pauliho (Ventúrska ulica 11) ako mediatéka – „knižničný a informačný supermarket“. Tu je sústredené ťažisko voľného výberu kníh v novovzniknutom veľkopriestore, ktorý vznikne prepojením uličného a vnútorného traktu perforáciami v strednom pozdĺžnom múre a kulminuje v strednom presklenom nádvorí. Má skĺbiť funkcie vzdelávacie i trávenia voľného času a preto sa stane centrom života knižnice. Obnovuje sa pôvodný palácový vstup ako hlavný vstup návštevníkov. Prízemie objektu sa mení na vstupné a spoločenské priestory s ťažiskom v novej hale, ktorá vznikne zasklením pôvodného nádvorja. V suteréne sa v priestoroch bývalej kotolne vytvorí prednášková miestnosť so svojím zázemím. Posledné dve podlažia zostávajú skladmi kníh. Priestor nádvorja bude pôsobiť otvoreným dojmom vďaka veľkorozponovej kovovej konštrukcii zasklenia a súdobo vzhľadom na rozsah nainštalovanej informačnej technológie. Z neknižničných prevádzok sú dôležité nové priestory na relaxáciu a občerstvenie v prízemí a na 1. poschodí, kde sa umiestňuje literárna kaviareň s prepojením na novoupravenú Lisztovu záhradu. Knižnica bude prístupná i vo večerných hodinách a cez víkendy, ako aj na krátkodobé návštevy na časovo obmedzené preukazy.

Stavebne sa v rámci tohto objektu uskutočnia najzásadnejšie zmeny. Najzložitejším zásahom je presklenie nádvorja a vloženie informačného bodu s novým schodiskom na 1. poschodí, ktoré čiastočne funkčne nahrádza vybúrané pôvodné hlavné schodisko. Ďalšie zásahy sú hlavne v strednom nosnom múre, v ktorom sa vytvoria podmienky pre vznik súvislého vnútorného veľkopriestoru. Ostatné zásahy sú podobné, ako u predošlých častí – rozsiahla oprava objektu spolu s modernizáciou

the courtyard, glass windows in the open arcades; re-design of the ground floor to serve as entry and social premises and utilization of both floors, for study and work purposes.

Palace of the Hungarian Chamber (Michalská Street 1, Ventúrska Street 13) as a research library – system of smaller specialized study rooms with open access and individual studies. Apart from books and periodicals, the library has in its collection various other collections which are accessible, also are established national information, study and cultural centers as well. On the upper floors there are the main administration operations, including the computing centre, and a unique preserved wooden attic which is not used.

From the point of view of construction, the palace is also left with its current layout and premise characteristics – it is more or less the renewal of a historical building and modernization of the infrastructure. The remarkable original entrance to the building is being re-opened (as the joined entry for certain study rooms as well as for the staff). Located on the ground floor there are study rooms and an exhibition room. On the first floor, the space of the large study room is optically decreased to resemble the original layout with an emphasized middle representation room. In the main interior communication area an installation of the history of the building is proposed, including the sessions of the Hungarian Diet as well as the history of the University Library itself. The stack premises in the rest of the upper floors are being removed and they are being changed into reading premises with the goal of creating smaller specialized study rooms focused on selected collections. On the upper floors there are the main premises for the staff, including the management and the computing centre.

Palace of Leopold de Pauli (Ventúrska Street 11) as a media centre – “library and information supermarket”. The hub of the open access of books is located in a newly created large space, which will come to exist through connection of the street and interior part through demolition of the center of the longitudinal wall and culminates in the middle courtyard with a glass ceiling. Its purpose is to combine the education functions with leisure time and therefore will become the center of life for the library. The original entry of the palace is being renewed to serve as the main entrance for visitors. The ground floor of the building is changing to entry and social premises with the hub in the new hall, created by a glass ceiling installed over the original courtyard. In the basement, the former boiler room, a lecture room will be created. The last two floors will remain to serve for stacks of books. The courtyard space will make an open impression thanks to steel construction, of

technického vybavenia budovy vrátane nových výťahov, umožňujúcich prepravu osôb a kníh. Uvažuje sa o rozsiahlom využití výpočtovej techniky vo veľmi rôznorodom rozsahu pre návštevníkov a pre zamestnancov na bežnom medzinárodnom knižničnom štandarde.

Lisztov pavilón a záhrada, nadzemné a podzemné sklady (Ventúrska ulica 11) – paradoxná koexistencia oddelených prevádzok relaxácie a hlavných skladových priestorov celého komplexu. Tieto funkcie sú úplne oddelené a návštevníci sklady nebudú vnímať. Záhrada bude upravená v abstraktnom geometrickom náznaku pôvodnej symetrickej barokovej kompozície, ktorej podoba sa detailnejšie nezachovala. Bude samostatne prístupná a prevádzkovo oddeliteľná pri organizovaní kultúrnych podujatí. Lisztov pavilón bude slúžiť ako zázemie spoločenských akcií a koncertov, poriadaných v záhrade. Tá bude mať na rozdiel od súčasného stavu opačný sklon – jej horná úroveň bude terasou literárnej kaviarne na 1. poschodí de Pauliho paláca, ktorá bude tvoriť logický uzáver línie sledu čitateľských priestorov na 1. poschodí oboch objektov. Naopak skladové priestory budú čo najviac skryté – ako v novopostavených nadzemných skladoch, tak aj v novonavrhovaných podzemných skladoch pod Lisztovou záhradou. Ich rozsah sa upravil podľa výsledkov archeologického prieskumu. Skladové priestory budú zariadené kompaktnými regálmi, aby sa dosiahla ich maximálna kapacita. Závažnou okolnosťou je zrušenie dopravníka kníh pre prevádzkovú nespoľahlivosť a jeho náhrada za systém výťahov pri použití knižničných vozíkov. Toto distribučné centrum medzi skladmi a knižnicou sa stalo kľúčovým bodom operatívneho výpožičného systému.

Celkovo možno povedať, že nová prevádzková kostra zložitého komplexu nadväzuje na pôvodný priestorový koncept. Upravuje a aktualizuje ho na súčasné podmienky, čím vzniká akási „rekonštrukcia rekonštrukcie“. Vytvára sa tak dostatočne voľná a flexibilná sústava, ktorá umožňuje zmeny i v budúcnosti bez zásahu do podstatných prevádzkových uzlov. V architektonickom stvárnení, vzhľadom na veľký objem stavby a na vysoký stupeň ochrany objektov, nezostáva veľký priestor na väčšie zásahy, ktoré sa v značnej miere obmedzujú skôr na menšie stavebné úpravy a interiérové riešenie. Jedinou výnimkou je objekt Paláca L. de Pauliho, ktorý sa stane ťažiskom verejne prístupnej časti knižnice a Lisztova záhrada (podzemné knižné sklady). Celkovým riešením bolo vytvoriť modernú a praktickú inštitúciu, kde si návštevník nájde svoje miesto a kde sa bude rád vracaf. Preto aj výber materiálov je volený tak, aby podporil jej vnímanie ako dynamickej verejnej inštitúcie, na rozdiel od ťažkopád-

glass between supports and an up-to-date impression, taking into account the scope of installed information technology. From the non-library operations the rest and refreshment operations on the ground floor and on the first floor are important where the literature café is located, linked with the newly designed Liszt's Garden. The library will also be accessible in the evening hours and during the weekends as well as for short-term visits with cards with limited time validity.

From the point of view of construction this building will undergo the most significant changes. The most complicated is the glass ceiling over the courtyard and location of an information desk with a new staircase on the first floor, which partially replaces the function of the demolished original main staircase. Further actions are mainly in the middle-bearing wall, in which conditions will be created for an inter-connected internal open space. The rest of the actions are similar to the previous parts – extensive repair of the building together with modernization of the technical equipment of the building, including new elevators, enabling the transfer of the people and books. Extensive utilization of information technology is considered for both the visitors and the staff in order to comply with the common international library standard.

Liszt's Pavilion and Garden, ground and basement stacks (Ventúrska Street 11) – paradoxical coexistence of separate operations for relaxation and the main stacks area for the entire complex. These functions are fully separate and the visitors shall not perceive the stacks. The garden will be redesigned in an abstract geometric draft of the original symmetric baroque composition, the image of which was not preserved in detail. It will be individually accessible and it will be possible to separate its operation during organization of cultural events. Liszt's Pavilion shall serve as a background of community events and concerts taking place in the garden. This shall have, different from the current state, a reverse purpose – its upper level will be the terrace of the literature café on the first floor of de Pauli Palace. This will logically end the series of reading premises on the first floors of both buildings. The stacks premises will be hidden to the maximum, in newly built ground stacks and in the newly designed basement stacks under the Liszt's Garden. The scope of the stacks was amended pursuant to the results of the archaeological research. The stacks premises will be equipped with compact shelves in order to achieve their maximum capacity. Another important circumstance is the abolition of the book transporter due to its unreliable operation and its replacement with a system of elevators and library carriages. This distribution centre between the stack premises and the library became the key operative point of the lending system.

nych, príliš reprezentatívnych koncepcií, spájaných s vrcholnými (hlavne národnými) knižnicami vo svete. Zámerom rekonštrukcie je oživenie knižnice a jej premena na kontaktný bod s novodobým svetom informácií – mediatéku, priblíženie odborným i laickým používateľom a súčasne vytvorenie kultúrnej – nekomerčnej alternatívy trávenia voľného času v tejto jedinečnej a atraktívnej polohe na pešej zóne historického jadra Bratislavy.

Globally, one can say that the new operation skeleton of the site follows the original layout concept. It amends and updates it for the current conditions, which creates a sort of “reconstruction of a reconstruction”. This way, a sufficiently free and flexible system is created, enabling for changes in the future without having an impact to the key operation junctions. Taking into account the large volume of construction and a high level of protection of the complex from the architecture point of view, there is not much space left for more significant actions, which are in most cases limited to minor construction amendments and interior solutions. The only exception is the building of L. de Pauli Palace, which will become the hub of the publicly accessible part of the library and the Liszt’s Garden (basement library stacks). The global solution was based on a goal to create a modern and practical institution where visitors will find their place and would like to return. Therefore, the selection of materials was made with the aim to support perception of the library as a dynamic public institution, different from heavy representative concepts, linked with the top (mainly national) libraries in the world. The aim of reconstruction was the revitalization of the library and its alteration into a contact point with the current world of information – media center and to accommodate special and ordinary users. At the same time the creation of a cultural – non-commercial alternative to spend leisure time in this unique and attractive location in the pedestrian zone of the historical center of Bratislava.